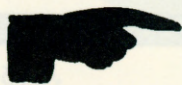

З

Е

Садржај
Sommaire

Бранко Ве Пољански: Ерос — Franz Richard Behrens: Gedichte — Љубомир Мицић: Нова Уметност — Jo Klek: Maquette du Zénithéoum — Часописи: Revues — Књиге: Livres — Андра Јутронић: Свадебно путовање — Војислав Авакумовић: Нека се зна — Бранко Ве Пољански: Атентат на концерту — Љубомир Мицић: Треба уништити антисоциалну уметност — Jo Klek: Нацрт за Зенитеум — Edmond Vandercammen: Neurasténie — Stevan Živanović: Pljuvanje u visinu — M. Seuphor: De Dag Begint — Маријан Микац: Наш живот је весеље — Максим Горки: Поводом Револуције — „Политика“ или Полка? — Књижевна крађа или каламбури — Paul Dermée: Plagiat ou les calambours: „Pour en finir avec le surréalisme“ —

Макроскоп — У Бугарској — У Немачкој — У Русији — У Београду —

Огласи —

ОБНОВИТЕ ПРЕТПЛАТУ

ЦЕНА ОВОЈ СВЕСЦИ

динара

3

динара

ОБНОВИТЕ ПРЕТПЛАТУ

N

децембар
 1924
 decembre

Бр — 35 — №

година
 année IV.

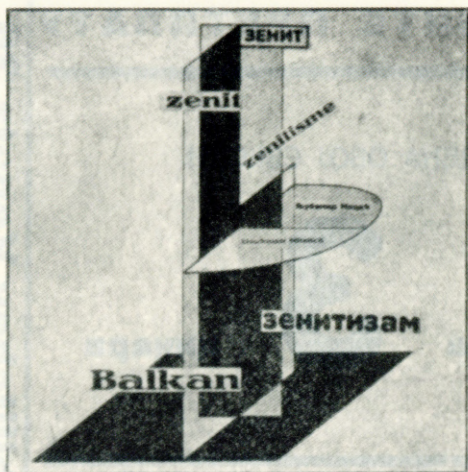

I

T

Belgrade — Serbie S. H. S. — 36, Obilitchev Venatz 36.

БЕОГРАД — Обилићев Венац 36.

ЗЕНИТ међународни часопис

— календар нове уметности и савременог живота —

уредник и оснивач **Љубомир Мицић**

БЕОГРАД обилићев венац бр. 36

ZENIT revue internationale

calendrier de l'art nouveau et de la vie contemporaine

directeur et fondateur: **Ljubomir Mitzitch**

BELGRADE obilitchev venatz 36

- Часопис излази једанпут месечно на запрепашћење свих Срба и осталих великих народа без зенитистичког духа.
- Једини часопис у свету који штампа само необјављене рукописе у свим оригиналним језицима на глобусу.
- Годишња претплата 100 динара.
- Свеска у продаји 10 динара.
- Огласи се примају у свим језицима пошто се Зенит чита у свим земљама свих континената.

■ La revue parait chaque moi epatant tous les Serbes et tous les autres grandes nations — sans l'esprit zenitiste.

■ Dans le monde entier seulement cette revue publie les manuscrits inedits et originaux en toutes les langues du globe.

■ Abonnement d'un an pour tous les pays etrangers: 40 francs. Prix du numero 4 francs.

■ On annonce en toutes les langues parce-qu' on lit Zenit dans tous les pays des tous continents.

ИЗДАЊЕ „ЗЕНИТ“ — БЕОГРАД

EDITION „ZENIT“ — BELGRADE

Љубомир Мицић
— МАНИФЕСТ ЗЕНИТИЗМА —

Цена 3 динара

1 Mitzitch: Manifest du Zenitisme

Ivan Goll
— PARIS BRENNT —

Preis 8 Dinar

2 Goll: Paris brulle

Љубомир Мицић
— КОЛА ЗА СПАСАВАЊЕ —

Цена 15 динара

3 Mitzitch: Chars de sauvetage

Маријан Микац
— ЕФЕКТ НА ДЕФЕКТУ —

Цена 10 динара

4 Mikatz: Effet sur Deffet

Мицић/Архипенко
— НОВА ПЛАСТИКА —

Цена 100 динара

5 Mitzitch/Archipenko: Plastique nouvelle

Бранко Ве Пољански
— ПАНИКА ПОД СУНЦЕМ —

Цена 10 динара

6 Poliansky: Panique sous le soleil

Бранко Бе Пољански
— 77 САМОУБИЦА —

Цена 15 динара

7 Poliansky: 77 suicides

ALEXANDRE C. ECONOMIDES EN GROS-EXPORT

Exportation des peaux brutes, spécialement peaux d'agneaux des moutons chevrettes et chèvres, ainsi que des peaux des veaux e. t. c.

En gros-Export von Roh-Häuten, speziell von Lämmer, Schafen, Ziegen, Zicklein; Ochsen u. s. w. -
- - - - -

38-13 Telephon 38-13

Adresse Tel. — Economides Belgrade

Belgrade -- Sava -- Savsko Pristanište

PENSION Villa Sofija — RAB — DALMACIJA —

UZ VILU JE MORE I PREKRASNA
BOROVA ŠUMA.
IZ SOBA RAVNO SE IZLAZI U
MORE NA KUPANJE.
PRED VILOM MALO RRISTANIŠTE.
SA ČAMCIMA IZLETI PO MORU.
IZVRSNA KUH NJA.
NAJBOLJA VINA.

UPRAVA
VILLA SOFIJA
RAB

ВЕЛИКА ТРГОВИНА

ЈЕВТА М. ПАВЛОВИЋ И КОМПАНИЈА

БЕОГРАД

Кнез Михајлова бр. 41

препоручује купцима
- и потрошачима -

ВЕЛИКИ ИЗБОР

сваковрсних хартија за писање, цртање
- - - - и канцеларије. - - - -

ORIGINALNI PERZIJSKI Ć I L I M I

Prispela
velika
količina

IZVANREDNI ORIGINALNI
MOTIVI

Makso Borović

ZAGREB
Štrosmajerova ul. 2

Садржај — ZENIT — Sommaire
Бр 34 №

Љубомир Мицић: Нова Уметност — Adolf Loos: Architecture Vivante — Revues: Часописи: Књиге: Livres — Le zenitisme Belge: Vandercammen: Tempete — Rudolf Belling: Maquette — Andra Jutronic: Na pitanje odgovor — Војислав Авакумовић: Благо онима који су луди — Branko Ve Poliansky: Rebelle toi — Архитект П. Т.: Нов систем грађења — Mendelsohn: Ајнштајнова кула — M. Seuphor: Стр 6 — Стеван Живановић: Госпођи Европи у албум — F. R. Behrens: Nachgeholttes Liebeslied — Marijan Mikas: Kupanje Barbarogenija — Jo Klek: Рекламе — A. B. C.: Модерна реклама — Максим Горки: Поводом Револуције — Jo Klek: Крчма — Макроскоп — Зенитизам у свету — Зенитисти на међународним изложбама — Међународне анкете — Јубиларна изложба „Ладе“ — Изложба Мале Антанте жена — Народно позориште — Умирање Бранислава Нушића — † Валериј Брјусов — † Виктор Ковачић — Влизам — Огласи.

ЕРОС

Јасно у падање кућа весело разбијаш
главу

Говориш
А зидови одврате твоју реч
Песма канала у пролетној ноћи ври
Цвета свет и срећно се живе међу
лампама

Ђин — џин — џинарата
Долази музика и детињство нас боли
Све боли
Грађани моји драги
Који од вас може да се бунтовно
пребаци

Као риба изнад воде?

Бранко Ве ПОЉАНСКИ — Београд

GEDICHTE

Eine Liebschaft haben

Späte Nacht
Rinnt ein Lied
Alle
Denen Du heute gefielst
Die Dir selber gefielen
Strasse

Zerstörung ist Kraft

Die Luft glänzt
Warum
Deine Schönste tanzt
Ein Sonnenstäubchen
Nicht
Rutte

Frag meine Mutter

Unruhe schmeichelt süß
Wer stürmt mein Gefängnis
Ich fliesse Fieber
Urwald
Schwebt
Vorüber

Begnadigung macht unglücklich

Deine weiche Hand
Quäle mich nicht so
Die Flamme
Ich kann
Den Funken in der Träume
Nicht sehen

Paläozoikum

Frührot
Herbstabendglocken
Tage zerdehnen Nacht
Ich will
Hufeisen finden
Gehen.

Franz Richard BEHRENS — Berlin

НОВА УМЕТНОСТ

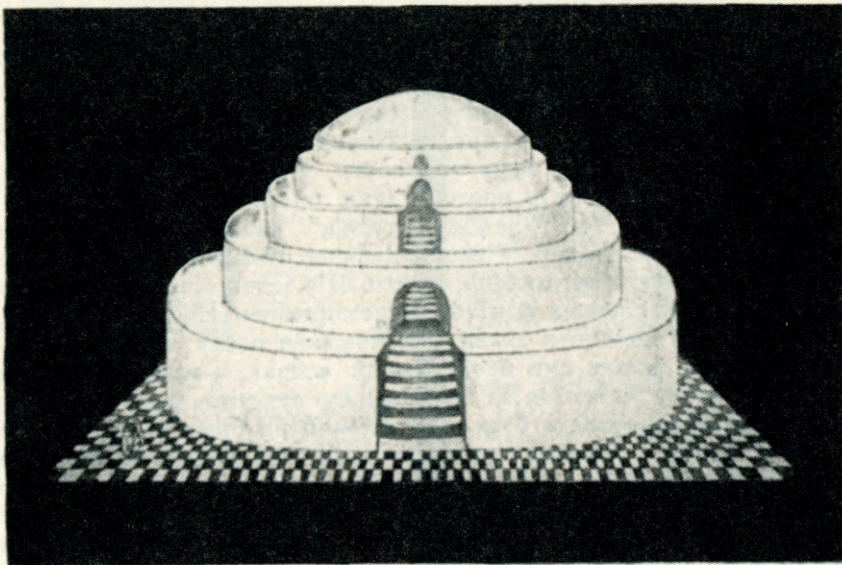
(Конференција одржана на отворењу прве међународне изложбе у Београду, 9. Априла 1924 – La conference de L. Mititchf au vernissage de la I. Exposition internationale de l' art nouveau à Belgrade 9. Avril 1924)

Значај прве међународне изложбе нико не би могао порећи или потценити а да не буде смешан, односно сажаљеван. На њој су заступљени сви уметнички правци последњих двају деценија, и ако не са свима својим покретачима, али у највећој мери са добрим и најбољим представницима. С друге стране, значај ове изложбе је и временског карактера, пошто се први пут даје могућност свима, да виде радове нове уметности у оригиналима, непосредно, а не као досада, преко несавесних посредника и епигона. Они, одлазећи у иностранство на булеварска провођења и кафанско спавање под именом „студија“ увозили су и имитовали кичеве из трговачких излога. Све то они продају у својој наивној отаџбини, под спасоносном марком „модерна уметност“. И одавно тако, ми смо у положају једне европске колоније, у коју је увоз културних отпадака неограничен и законом незаштићен. Наш покрет и наш труд учинио је бар то, да се тај положај измени а таква криумчарења сведу на праву меру и границе у које спадају. Уверавам вас, имали смо неочекиваног успеха, а имаћемо га још и више. Тек после зенитистичког покрета, може се са сигурношћу тврдити, да ова земља није ничија културна колонија, а нити хоће то да буде. Ми стојимо на бранику и будно ћемо пазити да прсти криумчара буду краћи а њихови походи на ћабу што ређи и безначајнији. Истина, они су увек у већини. Потпомагани су од друштва и државне управе, чије културно васпитање зарезује ретко када у старе лексиконе а камо ли уметност, о којој се зна толико, да постоји (по чувењу!) и да су се писале дебеле књижурине о Микел-Анџелу или Рафаелу (који је по вестима неког новинског „критичара“ баш неки дан умро!), о Рембранту или музејској грчкој скулптури „која је ненадмашива по својој лепоти и естетици.“ Даље се није дошло, а ми нови уметници, све последице грехова носимо на својим леђима. Али „Зенит“ је учинио толико вратоломних скокова, па и ова изложба значи најновији вратоломан скок. Београд је доживео и ту сензацију, да му баш „будале“ зенитисти приређују прву међународну изложбу упркос дилетантских мафија и зенитоджера. Да је ова изложба отворена, то знају у овај час, у свим културним земљама сви они, који знају за „Зенит“ и зенитизам. Тај број није мален и већ данас нема ниједне културне вароши или центра, који не би знао, да су и Срби дали један балкански уметнички покрет међународног значаја. Ништа није чудновато, што велике библиотеке и читаонице у Њујорку стално примају „Зенит“ по жељи својих посетиоца а исто тако велики музеј и галерија уметности, у далеком Сан Франциску. Нама је свеједно, да ли то звучи неке претерано и свеједно нам је што ове стварне чињенице изазивају хистеричну завист и непријатељство наших мрзитеља и противника. Ваша мржња за нас је храна, јер само велике олује проузрокују и велике таласе.

Признајем, да се пред вама налазе обешене слике, које нисте навикли гледати својим очима и које изазивају чуђење. Ове слике немају никаквих написа, пошто је то од споредне важности. Оне су означене бројкама као и људи именима. Њихова регистратура је потребна али не и номенклатура, која обично заводи гледаоца у заблуду. Сви гледаоци, одмах по напису траже „садржај слике“ или „шта слика представља.“ Свега тога нема овде. И нема сумње, на први поглед, изгледају вам све слике једнаке, све као да су исте, као што нама изгледају да су сви Јапанци једнаки и ако они имају сваки своју физиономију и своју анатомску грађу. Радо признајем, врло је незахвално а готово и немогуће, да вам објасним све слике у оквиру ове конференције. Али ја сам дужан, да вам дам општа упутства, како да их посматрате, ако сте то имало вољни, да примите са моје стране добронамерно. Опет напомињем, немогуће је одмах ући у лавиринт нове уметности из разлога, које сам већ напред споменуо. Да се може разумети виша математика, потребно је ипак знати основне принципе опште математике, која се такође креће у области апстракције. И ако ви сви можете да сватите једну геометријску апстракцију у простору, т. ј. да се два паралелна правца састају у бесконачности, онда вам неће бити тешко да посматрате ове слике које су такође решаване у простору, које су ради тога реалне а по својој анатомији надживотне природе.

Први услов је, да не упоређујете ове слике ни са једним виђеним предметом или објектом из природе, пошто је ово изложба **слика**, а не менаџерија или изложба ужичких производа. Исто тако, ово није ни „пола риба а пола девојка“ са Малог Калемегдана!

Од сликарства нипошто не треба тражити више, него што оно може да да. На сликама треба искључиво да се тражи само сликарска виталност и ништа друго. Што год се прохтело уметнику да слика, њему је допуштено. Слободно одабирање и стварање, његово је апсолутно право. Све што постоји у уметности, у животу, не може да постоји ван природе. Све што је у природи, све је природно. Зато је и нова уметност природна! Сликар може да наслика

Јо Клек — Belgrade

Maquette du Zenithéoum

и опавак на врх крста Саборне Цркве (или обрнуту главу на човеку, како то чини Марко Шагал), па ако је та идеја на слици успешно и сликарски решена, та слика може да представља првокласну уметничку вредност.

Дакле, свака слика је засебна природа, и ван њеног рама не треба да се лута. Не треба да се тражи, да се испитује, да ли је на њој насликан коњ (и да ли има реп на правом месту) или човек, змија или досадни женски акт. Сва та упоређења са површном природом и истраживања природне тачности, односно и могућности, све то, за слику је од споредне важности. За слику су важни основни принципи на којима почива сликарство. Они се у главном могу груписати формално у три групе: 1) **форма** — 2) **боја** — 3) **простор**. У оквиру ова три најглавнија елемента и у овим границама креће се сликарство уопште, а нарочито ново сликарство. Оно се је најзад успешно еманциповало од сваке литерарности и историје, од сваке фотографичности и аматерског копирања. То најбоље доказује **арбос-сликарство**, како ево по први пут крстим зенитистичко сликарство, представљено на овој изложби са сликама Јосифа Клека. **Арбос-сликарство** је најуспешнија економија материјала, рада и дејства. Ни на једној палети не може да буде овако живих и овако ефектних боја, као на нашим арбос сликама, које пружају најчистије форме, као да су резане у мермеру или стаклу. (**Арбос** је кратица, која означава материјал зенитистичког сликарства: **АР**тија — **БО**ја — **С**лика). Можда неће бити згорег, да још напоменем, како је једина музика одвајкада лишена свега неуметничког баласта. Музика је једина уметност која је остала доследна у својој уметничкој природи. Музичар веже тонове и звукове, даје ритам и динамику а све то заједно чини мелодију, која у нама производи екстазу. Па никада, нико се није позивао на природу, јер следствено многобројним примедбама које сам чуо и прочитао, и музика би била осуђена, да репродукује рикање волова, рзање коња, или плач Марије Магдалене пред ногама Христовим. Зар, да то буде уметност? Сви признају, да је опера уметност, (сем зенитиста!) па ја вас питам по пређашњој логици, да ли сте игде чули у природи музику Кармен или помамне дивље ритмове, односно музичке парадоксе Мокрањчевих руковети? Или, где сте у природи видели, да се љубав изјављује певајући и на онако накарадан начин, како то чине оперски певачи? Но вратимо се сликама, сликарима и уметности у опште. Уметници дивно вежу небо са земљом, срце са срцем, душу са душом.

Достојно је и праведно јест!

Revue — Часописи Livres — Књиге

Nous signalons ou commentons seulement revues et les livres envoyés à la notre direction — Вележимо или коментаришемо само оне часописе и књиге, које су слате нашем уредништву.

A. B. C. Thum, Schweiz. Comité des directeurs.
Anthologie. Liège. Georges Linze.

7 Arts. Bruxelles. P. et V. Bourgeois, Flouquet,
Maes, Monier.

Blok. Varsovie. M. Szczuka & T. Żarnowerowna.
Bytová kultura. Brno. Dr Boh. Markalous.

Contimporanul. Bucuresti. Iancu & Vinea.

Der Sturm. Berlin. Herwath Walden.

Energie Futuriste. Trieste. Carmelich.

Het Overzicht. Antwerpen. Berckelaers & Peeters

Index. Roma. A. G. Bragaglia.

L'Esprit Nouveau. Paris. Ozenfant & Jeanneret.

Le Futurisme. Milano. F. T. Marinetti.

Le Théâtre Co-op. Genève. Meyer & Jean - Bard.

Ma. Wien. L. Kassak.

Pasmo. Brno. A. Černik.

Philosophies. Paris. Pierre Morhange.

Stavba. Praha. Comité des directeurs.

The Next Call. Groningen. H. N. Werkman.

Le Mouvement Accélééré. Organe accélérateur de
la Révolution artistique et littérature. Directeur
Paul Dermée.

La Chispa. Buenos Aires.

Пламок. Софија.

Correspondance. Bruxelles. Bleu 1, Rose 2, Vert 3.

La Nouva Venezia. Venezia

Златогор. Софија.

Les Feuilles Libres. Paris. Directeur: Marcel Raval.

De Stijl. Leiden. Theo Lan Doesburg.

Punct № 1. Bucuresti.

Ilja Ehrenburg: Trust D. E. Die Geschichte der

Zetstörung Europas. Welt-Verlag Berlin 1924.

Edmond Vanderammen: Hantises et Désirs. 25

Poèmes d'aujourd'hui. Edition „Salon du Livres“
Bruxelles 1924.

Georges Linze: Le Paysage Inventorié. Esthétique
et lyrisme du paysage. Edition du Groupe Mo-
derne d'Art. Liège 1924.

Duco Perkens: Kwartier der Dag. Uitgave de

Driehoek. Antwerpen 1924. Typografiese schik-
king en verluchting van Jozef Peeters.

Upton Sinclair: Car Ugalj. Biblioteka Svetlost.
Edition Slave.

Десимир Благојевић: Шапутањ с мостова.
Библиотека „Рсфлекс“ Б оград.

Свадбено путовање

У артичкој студени

На свадбеном путу снежних скелета

Уз језовито урликање спиралних тунела

Железница је вијугава животиња

Путнике плаше песмом вилинских кулиса

И празидза

И срећом јелове даске.

На бини зврдају шине

Водена крв плази дневно

Пећи нема

Изборна аритметика буди осећаје журналиста

Хухуху мумуму друдрудру пиини

Ваздух пишти у сопрану

Појављује се кондуктер са златним цилиндром

И плућима од плутовине

Змијуга се животиња по трагу

Певајући песму месеца и меда

И свадбеног путовања поред судије и свештеника

И после стотину тужних пољубаца

Над хладним понором живота даске

Плеше нема балерина

У костиму леденог привиђења

Уз шкрипу коштане земље

И санене лешинарске лаве

Плеше

Плаче.

Андре ЈУТРОНИЋ — Сомбор

НЕКА СЕ ЗНА

Људи! Људи! Јесте ли чули?

Да ћу завриснути

Ја

Човек

Завриснем и пољубим облаке.

Гвозденим клинцима приковаћу

Звезде на крваву земљу.

Зашто не? Имам секиру и парче филма.

Долази Зенит.

Ми смо синтеза свих синтетичких центрума.

Само четири: исток — запад — север — југ.

Недај ми боже крваве несреће

Да доспем до туљана на северу

Туљани слине и воде борбу љубави

Само да не доспем до пингвина

Кинеза — Индијанаца

Још има безброј путева — ми смо их нашли

Они су били изнад нас — сада су испод нас.

У веселости метакосмичког човека

Пљујем на европске путеве.

Презирем. Ја човек рођен ко зна где

Гацам по модрим иструлим живим лешинџама

Све живи. Меланхолични скелети мртви су.

Никад нису ни били живи.

Војислав АВАКУМОВИЋ - Београд/Земун

У ПРИПРЕМИ

ЉУБОМИР МИЦИЋ

На Калдрми Кубурлије

АТЕНТАТ НА КОНЦЕРТУ

Позориште. Концерт. Публика. Много људи, жена и младих девојака. Све гледа на сцену у велики црни клавир. Чека се. Пијаниста долази. Буран аплауз.

Доктор Владан Ве једе очима све.

Музика звони. Публика се претворила у небеска бића. Ложе су пуне. Фотеље су пуне. Атмосфера је испуњена самим визионарним чудесима.

У левој ложи седи најдивнија од најдивнијих жена, госпођа доктора за унутрашње болести. Муж њен је лекар, комуниста и анархиста. Он сваки дан долази у кафану „Лењинград“ и чита анархистичке „Новости“. Госпођа овога доктора за унутрашње болести, иначе је веома образована жена. Она је и председница друштва за унапређивање уметности. Та свако зна то сензационално друштво, које носи име блуднице „Руже Сисарић“. Ако се појави који млад (!) певач (уметник у грлу!), одмах је позват од свију чланица на чај и — бутер. Свака чланица по правилнику, има право на позивање младих и нових звезда — на нашем великом уметничком небу. Овај пут је пијаниста свима чланицама ставио своје прсте на расположење.

То су централне личности, које је могло заменили око доктора Владана.

Споредне личности, то је сва остала публика. Геније на сцени изводио је своје бравуре прстима. Њему, његови прсти су капитал. Замислите пијанисту и генија без прстију. Немогуће! Уметнички геније сишао је овом историском човеку — у прсте.

Музика пишти и ори се као гласови сирена. Доктор Владан Ве осећао се је као Одисеј. Једна лепотица, која је вероватно сишла са неба, посматра гардијског официра. Гардијски официр посматра лепог младића. Лепи младић гледа другу лепотицу, којој ни Салома није равна. Та лепотица ужива, посматрајући музичког критичара Свињавера.

Она мисли: боже мој, када ће онај геније писати у „Периоду“ о својој великој мајци и о мојој још већој тетки. (Свест чаршије се буди!) Заиста вам кажем, на концерту је био само високо образован свет. Спиритистички и окултистички кругови разговарали су у једној ложи са духом господина Бетовена. Дада-онанисти и српски Ли-тај-по разговарају визионарном азбуком са српским Ту-фу-ом. Српски Ту-фу био је женско. (Тако је хтео велики Шек-јамуна!)

Заиста, заиста вам кажем, сва ова ушеса била су музикалнија од магарца и све ове душе биле су суптилније од мечке.

Музика је разбудила снове, чудне и дивне. Дивније од снова кокаиниста. Музика је пу-

блици дала фантазију. Какву? Јачу од Пити-грилиа и дубљу од Сведенборга!

Како изгледа фантазија овог дивног музичког света? Доктор Владан Ве снимео је све фантазмагорије својим нарочитим апаратом за филмовање публике и њене фантазије. Ево филма:

1.) Председниковица „Руже Сисарић“ лежи у посјељи са јунаком дана — пијанистом

2.) Доктор анархиста бије своју жену због прељуба.

3.) Прва лепотица, анђео земаљски, сише крв из прсиа гардијског официра.

4.) Гардијски официр поришрешише лепог младића — позади. (И официри имају душу, али она је амајер!)

5.) Лепи младић крпи рупу на чарапи прве лепотице.

6.) Друга лепотица љуби кришчара Свињавера у његово лепше лице, за добру кришцику, („Кришчар“, ово лепше лице показује само у одабраним круговима!)

7.) Српски Ли-тај-по успише се на Венерино Брдо, и сав задуван цишира своје жарке стихове.

8.) Надриреалиста (*à la française*), пудрује најфинијим пудером госпођу Ту-фу, шамо, иде је најирња.

Музика је бурна, сребрна и мека. Музика је занос пророка. Музика је лепа, као башта пуна јоргована. Музика је племенита као љубав девојачког срца. Музика је спокојност богова. Музика је душа космоса.

Као бистар поток гором, прелева се талас музике преко дивних лица и црвених столица. На празним столицама седели су духови великих музичара од Менделсона до Вагнера. Ничеов дух пипао је Лу Саломе на последњој галерији. Горе под небом. Стравински је послао своје астрално тело и заузео место у првој ложи лево. Он сања о Сан Франциску и љуби једну дивну Српкињу, баш кад је Дебиси „говорио“ најбурније са клавира. Астрални Стравински био је безобразан. Љубио је Српкињу право у вршак леве груди. Али то није била груд. То је рајска јабука, која је са дрва заборавила пала право у недра једне чланице београдског позоришта.

Мир. Свечана тишина. Бурна. Занос. Ужас. Музика Рамоа бела је и мирише на жену. Публика је развукла носеве. Публика се налази у деветом небу.

Доктор Владан Ве зажелио је да у публици произведе ефект деветог пакла. Доктор Владан засја очима. Хипноза. — Вади револвер. Пуца. — Павика. — Куршум је погодио пијанисту право у чело — у палац десне руке. (Шта ћемо, кад се неко роди са челом на палцу!) Несрећни пијаниста пада право у руке госпође председниковице „Руже Сисарић“.

Ли-тај-по држи за леву ногу госпођу Ту-фу, и бежи. Овајисти трче са црвеним цветом у устима. Умирала су од страха и глупости. Бежали су јувачки. (Ту су сведочанства!) После овог немилостивог догађаја, биле су написане три песме за „модерни“ књижевни часопис „Нова Бабица“.

Концерт је завршен.

Доктор Владан Ве смејао се и гледао с ону страну сатних душа.

Бранко Ве ПОЉАНСКИ — Београд

Треба уништити антисоцијалну уметност

(Одговор на међународну анкету чешког часописа „*Vysova Kultura*“)

1.) Немао поверења у смисао било каквог уметничког обрта — једва у смисао његове практичне примене. Његово упоређење с историским развијем, држим за немогуће или је сасвим негативне природе. У уметности ништа се не развија историски, него само духовно и умно. Да ли ови одлучујући елементи стварања сачињавају историју или историјски континуитет?

2.) Пошто не верујем у смисао уметничког обрта (та више верујем у његов несмисао!) онда поготову не може бити говора о односу између њега и народне уметности. Има само народних вештина али не постоји народна уметност!

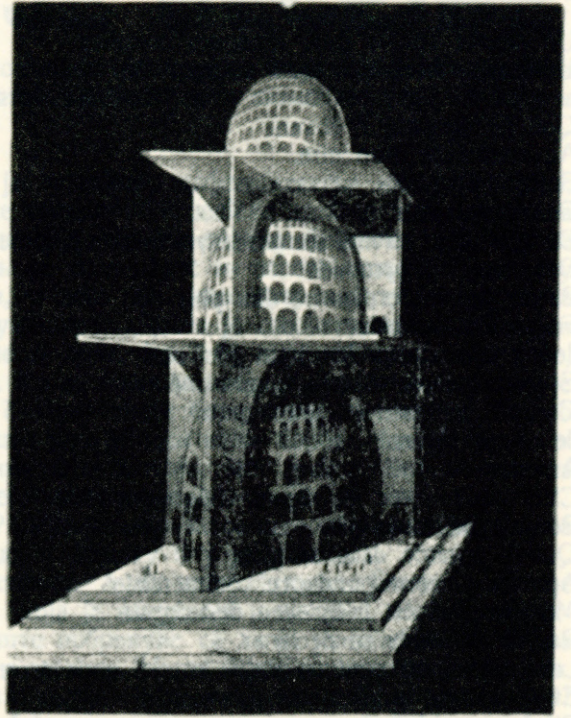
3.) Социјални и народно-господарствени значај уметничког обрта безусловно је већи од сваког значења уметности. Зашто? Вероватно за то, што уметност још није на правој путу. А који је тај прави пут? Има их много а потребан је само један једини. Можда: вертикала према зениту?

4.) Зар је могуће да се озбиљно говори о понарођивању било каквих уметничких вредности? Не! Само онда, ако би се објекти налазили ван уметности и ван стварања.

5.) Када би човек био машина, као на пр. машина словољивница, једино тада би умео да правилно одговорим, — који би метод социјализације био најбољи? Овако, то је питање вазда отворено. Ипак, нешто ми паде напамет: најпре требало би сасвим уништити целу антисоцијалну уметност, па онда почети са новом азбуком. То би био тек прави део тог метода социјализације. А што би остало иза тога? На једној страни чист пепео једне кухње мрлине, а на другој страни дивно и неокаљано поље новог почетка. Тада би сви једнако требали започети велико дело свечовечје работе.

6.) Свакако занатске школе претпостављам музејима. Занатске школе у вези су са животом и радом. Напрогив, музеји су пантеони нерада. Музеји су као гробнице: треба се утешити смрћу због велике илузије о „другоме свету“.

7.) Ја као Балканац и као зенитиста који проповедам балканизацију Европе, безусловно сам

Јо Клек -- Београд
Jo Klek - Belgrade

Модел за Зенитеум
Maquette du Zenitjeoum

за интернационализовање свих културних вредности. Само на томе путу могли би се сви људи срести као браћа и као самосвесни грађани једне заједничке отаџбине — земље.

8.) Најзад, године 1925. видеће се у Паризу највећи вашар декоративне уметности. Његова заслуга је непроцењива: показаће се најјасније сва немоћ једне од највећих заблуда свих полукултурних народа. Тај негативан догађај биће најјачи подстицај за позитиван рад свих нових генерација: за дело нове културе у име старе отаџбине — земље!

Београд 20. октобра 1924.

Љубомир МИЦИЋ — Београд

У ШТАМПИ

СА ПРЕГОВОРМ БРАНКА ВЕ ПОЉАНСКОГА
МАРИЈАН МИКАЦ

ФЕНОМЕН
МАЈМУН

РОМАН

ИЗНЕНАЂЕЊЕ ЗА НОВУ ГОДИНУ

Neurasthénie

Un poème encore pour quelques hommes
Un poème avec des mots comme des
commutateurs

Que je tourne à l' envers
Au centre de mon être.
Folie
Des mots sortis
De la douleur en moi comme le ver dans la pomme
Des mots en pyramide
Parce que le dernier ne dira plus rien
Futurisme — dada
Je ne connais pas Marinetti ni Tzara
Et mon poème s' écrit quand même
Comme le ruban télégraphiques
Je ris, je pleure!
Amour!
C'est rapide avec les signes télégraphiques
Pour la petite dactyls
Qui se regarde dans sa glace
Après mes correspondance commerciale.
Ma vie ainsi est faite avec des signes
Parfois la bande se déchire
Les ondes sont perdues entre le ciel et la terre
Et la dactylo oubliant les touches
Rit à sa voisine.
Je voudrais m' en aller
Mais ma neurasthénie a tout cassé en moi
Tout, tout.
On rit dans la foule
Des poètes en lisant mes vers
Penseront à Lamartine
Tout est relatif
Moi je pense du traine qui déraile
Et puis vois-tu je me hais
Parce que mon coeur n' a pas l' Indifférence
De l' écran blanc du cinéma.

Edmond VANDERCAMMEN — Bruxelles

Pljuvanje u visinu

Kad se rodih potamnelo je sunce
Na drvenom tronu sedeli su baba i mačak
I preli sudbinu.
Tako su morali opevati svoje rođenje mnogi pesnici
U zadimljenim kafanama
Iskreno
Jer poezija je stara baba
Poet je običan mačak
On drema u zapečku i misli na februar.
Babe uzdišu za mačjom sezonom
Izgubiše veru u Voronova
Prvi je aeroplan preletio more
A babe ostadoše kraj furune.
Zašto žive ljudi bez duha
I pljuju
I bljuju
Na novi duh ZENITIZMA
Gospodo
To nije moguće po zakonima fizik.

Stevan ŽIVANOVIĆ — Zagreb

DE DAG BEGINT

Akelig gekenn van dagbladneters:
Signaal.
Walgelik gerochel op mitte beddelakens
Opent ongekende monden:
Lazarus.
Zuf!

De dag „bajonette an canon“
Staat
Op macht in het raam
En groet militair:
Te neel eer mijn waarde.

Op school geberde fierheid
Staat
Geharnasd
In ber portret van een vorvaden
En groet militair:
Och kom..

Lang gerekken tromgeroffel
Van een „idée fisce“
Staat
In de lijst van de deur
En groet militair:
En dan?

En dan:
briefbesteller
warm water
krantenpeller
mijvengetaler
hand uw snater, later, later!
sekondenteller
en mijn das nu, sneller, sneller!
de hond is zielen
manometer
nerveneter
dagmusiellen
daggeschetter
zenenslager
schot.

Ontbijt gekrinsigd tussen kranten en huisgenoten.

De-e-de
de-a-ge-dag
be-e-be--gint.

M. SEUPHOR — Anvers

Обновите претплату за год. 1925

сви стари претплатници и стари пријатељи
„Зенита“ и зенитизма.

Молимо све, који су примали последње
свесне „Зенита“ на увид, а који нису
послали претплату

шаљите претплату

НАШ ЖИВОТ ЈЕ ВЕСЕЉЕ*

Онога тренутка, када сте спознали сву негативност досадањег живота, ви морате учинити одлучан скок. Треба се отрести свега што везује за прошлост. Треба заузети антиподан став, са вољом која прети ерупцијом.

Каква је то негативност прошлости?

Људи нису свесни своје одговорности. Атмосфера је мочварна, кафешантанска или кабинетска. Људи су прожети закукуљеном душом, а образи се шарене због дебеле наслаге шминке. Деца долазе на свет са шминком, И у томе је криза, што су деца по рођењу безлична. Одвише се познаје, да је људска прошлост, прошлост животињска. Још данас ви пасете траву! Њушке су обрнуте ка земљи, гњура се по блату и баруштину, а леђа су сломљена под тежином света и живота. — Не! Притиште урођена глупост и неумешност. Доста је спознати, зашто се људи боре? За личности — не за идеју, за профит — не за себе. Јер онај, који истински воли себе, воли целину, ради за себе, само као за део целине. Ко се бори за идеју тај ризикује, а ризикује јер воле. Смешно је питати, шта нам доноси борба? Прво треба бити с тим на чисто: морамо ли се ми борити? Ако морамо, онда је свеједно, што нам доноси наша борба: личну корист и углед, или општи презир и штету. Борба сама, тиме што постоји, јест добро. Без обзира на ближње и прве резултате, крајње последице су увек благоворне.

Ми се морамо борити! А зашто се морамо борити? Једноставно зато, што нисмо задовољни са данашњим и досадашњим резултатима људскога рада у животу и у уметности.

Ситно, закулисно бунтовање није часно и није ефективно. А ми деца Истока и Балкана одвише смо дивљи и бунтовни, да би могли волети борбу, која је закулисна и нечасна. Ко се неефективно буни, гризе самога себе. Ако се сами не униште побринуће се да их униште други. Наша борба нас задовољава, чини нас веселим, крепким и свежим. Наша борба са осмехом на уснама, наша је главна врлина. Ми се смејемо, јер смо млади и здрави. Ми смо искрени. Чему да плачемо? Зашто туговати? Ми верујемо у победу. Доскора, биће на свету само оних, који ће нас волети. Да ли је то мало бити насмејан и крепак у време, када стењу милијони? Сви стрепе пред сутрашњицом. Боје се: што ће им донети следећи дан, а што друга ноћ. Али, ми се радујемо ноћи исто као и дану. Знамо, да су потребне и клетве због мржње. И крвава комешања, и немоћан гнев свих оних, који осећају своју скору смрт. Свесни смо, да носимо добро и велико — до данас ненадмашено, у нашој земљи.

У звездама неба и у звездама земље уписана је победа зенитизма. Не бојте се, зенитисти су и у победи велики!

Маријан МИКАЦ — Београд

* Аутор није био весело, кад је ово писао.

ПОВОДОМ РЕВОЛУЦИЈЕ

Госпођо! У Кијеву, бацио је добри руски народ са куће великог индустријалца Бродскога, на калдрму кроз прозор, сем покућства и гувернанту. Али канарца су брижно сачували у кавезу! Мислите мало о томе — мала жута тичица изазвала је неке осећаје попут самилости, али човека су бацили кроз прозор. Дакле, морало је да буде самилости, али изгледа, човек је није завредео. Баш у томе и лежи оно страховито и трагично.

Госпођо! Зар сте уверени да с правом захтевате, да би се са вама имало поступити као са човеком, пошто сте се ви сами целог свог живота владали према човеку без милосрђа, без самилости и нисте у њему видели равноправно биће!?

Ви пишете писма, ви сте учени, а ваљда сте читали и књиге у којима се оцртава живот жужика. Шта ви можете да тражите од њега, коме нисте хтели побољшати живот, и ако сте добро знали, како он живи. А сада, он је ваш живот окренуо на горе и присилио вас, да једноме човеку пишете писма пуна очајања, са руком која дркће од страха. Пишете човеку, који — то бисте требали и сами да знате — неће отерати вашег страха и не ће ублажити ваше очајање, о не!

Одмазда је природна. Ми живимо у земљи, у којој су људи до данас били бијени, бичевани нагајкама, ударани штапом до смрти. Живимо у земљи, у којој су ради забаве ломили ребра, тукли образе, у којој силовању људи није било граница, у којој су начини и тортуре многобројне до одвратности, до сулудог срама. Народ који је васпитан у школи што личи једној тривијалној слици паклених мука, народ који је васпитан шакама, бичевима и нагајкама — не може да буде меког срца. Човек, који је у надлештвима гажен ногама, биће способан

да гази друге. У земљи, у којој је тако дуго владала бесправност — тешко је народу, да одједном схвати моћ правде и немогуће је тражити од њега праведност, коју он никад није познавао. Госпођо, где сте ви и друштво допуштале све ужасе, сва насиља почињена над људима без протеста, тамо све постаје разумљивим. Сада људи дубље осећају криве погледе. И онај поглед, кога данас добацујете својој собарици, истоветан је шамару, кога је ваш отац опалио своје лакеју пред педесет година. Људи расту и у њима расте осећај сопствене части. Па ипак, са њима се још увек поступа као са робовима и увек још, у њима се донекле гледа — звер.

Госпођо! Не тражите од људи оно што им сами нисте дали. Ви немате права на самилост јер вама је самилост непозната. Народ је био мучен а још и данас бива мучен од оних који су пре поседовали бар један грам моћи или је још имају. Сада, кад је наша влада лишена духа, довела земљу до анархије, остадоше све тамне силе земље и сеновитост оне моћи, која их је столећима угњетавала. Сада су се ове силе подигле, васкрсле и освећују се за све, што морадоше претрпети у дугој ноћи бесправности.

Али у земљи постоји и једна друга, светла снага, осветљена од једне велике мисли што обухвата сјајан сан о царству правде, слободе и лепоте... Даље госпођо, ја нисам у стању, да речима изнесем лепоту и величину мора онима, који су слепи рођени...

Људи, који говоре и пишу о љубави према ближњему, одувек су ми били одвратни као лажови и лицемери. Предобро познам живот да бих им могао веровати. Да, да, моја господо! Морате имати одважности, да budete праведни. Све је тако јасно, тако разумљиво. Та све је тако јасно.... Када говорите о љубави, ви хоћете само да опчарате слатким речима оне, који кезе зубе од глади. Ви мислите, пошто би вам успело да с љубави умекшате срца оних, који су од вас потиштени и због тога разјарени, да бисте тиме ослабили и њихову праведну освету. Ви сте лицемери, када људе, који су од вас били угњетени, називате браћом. Ви лажете, када проповедате љубав оним људима, у чија сте срца сами сејали завист, мржњу и срџбу. Наравно, ви сте искрени, када проповедате ближњему: љубите нас! Али иза тих речи, ви скривате друге речи, које више одговарају истини: сносите стрпљиво без буне и без мрмљања тешки јарам рада, понижења и сиромаштва, кога смо вам натоварили на леђа. Али сви ви дрско лажете, када говорите својим слугама: и ми вас љубимо!

Слуга се не може волети. Он се може само презирати или га се треба бојати. И сада, због страха од њих, ви учите слуге љубави. Јеванђеље? Његове стране одавно су већ похабане, од прљавих руку силника. Они се увек машају за њим као за каквим оружјем, да би се заштитили пред бујицом праведности, која се је због вашег лицемерства и због ваше лажи, обукла у тако страшне форме. У вашим срцима нема љубави. Она су испуњена са три стоочне жабе крастаче, које будно чувају ваш дремежљиви мир и равнотежу ваше душе — пред продирањем страховите истине живота и пред навалом стварања. У вашим срцима угнездила су се три цербера: — пожуда, простота, лаж....

Та ви не знате за поштовање човека — како би штовали другог, када сами себе не штуете? Ја не оправдам грозоту, коју сте ви сами уздигли до закона у животу. Ја велим само, да у земљи, у којој се је тако дуго самовољи и насиљу пуштало маха, да у тој несрећној земљи — међу вама нема праведника, који би заслужио самилост!

/превели А. и Љ. М./

Максим ГОРКИ

Политика или Полка?

Један неисплаћен дуг
од 3. септембра 1923.
по несуђеној смрти
- - - зенитизма - - -

Књижевна крађа или каламбури

PLAGIAT OU CALAMBOURS

"Pour en finir avec le surréalisme"
par Paul Dermée — Paris

По својој дужности и знању, ми смо још у 1922. г. обрачунали са једним онанистичким покретом и срећно му закрчили пут на Балкан. Нарочите заслуге има зато Г. Бранко Ве Пољански. Данас, чинимо то исто, примењујући расположива средства на новодошле епигоне, који се силом турају у модерну књижевност, потпуно лишени духа и талента. Све то, чини се на рачун благодатне необавештености и издашном помоћи београдских мондених салона, који су преотели недопуштеног маха, у свим областима нашег културног живота.

Г. Paul Dermée, у своме листу „Le Mouvement Accélééré, написао је кратку историјуведеног надреализма (ми би рекли: надриреализма), овог последњег књижевног мртворођенчета. Тај напис „Да свршимо са надреализмом“, у целисти гласи овако:

Да, повукоше и мач поводом надреализма. Г. Бретон, летос, пробудио се је једног лепог јутра одушевљен једним новим проналаском, на кога је у сну набзео: реч: „надреализам“ и теорију инспирације. Познато је, да нас снови често заваравују и зводе, да држимо проналаском оно што је једна обична — крађа. Г. Бретон врло опак и много обмањујући сам себе, причинив се да верује своме сну, поново је открио надреализам. Доиста, врло zgodна метода да се популаризује. Али јао, колико реч, толико и теорија а и поезија која из ње произлази, била је од више нас пронађена или практикована већ дуже времена. Већ од 1917. г. усвојио је Аполинер „надреализам“ као епитет свога рада. Ван сумње, потребна је неограничена стрпљивост, када се има посла са мегаломанима. Али у извесном моменту, такође је потребно натрљати им нос, само за опомену. Ево вам једне опомене, која се налази у стубцима „Journale Littéraire“ од 30. августа о. г. која је, изгледа, изнела у врло рђавом светлу овај незаконити проналазак Г. Бретона. Он то сигурно није хтео!

Париж, 26. августа 1924.

Драги господине,

Г. Бретон је сведок, да сам до овог момента систематски избегавао, да започнем против њега са непријатељством, упркос тендециозних notiца, које је он лансирао по дневницима. Шта више, ја сам се повукао за целих 10 километара, да не дође до чаркања међу извидницима. Јер ја сам још увек убеђен, да се овим свађама за ствар нове поезије неће ништа учинити. Сем тога, објавио сам у првом броју „Intervention“: „непријатељ није на левици!“ Пошто је већ рат навештен, дакле напред! Ја

ћу водити борбу брутално. Г. Бретон зна, да немам чега да се бојим, никакве ствари и никоје личности — и да немам никаквих интереса, да себе поштедим. Пре свега налазим, да је најсмешније хтети капацитирати (кад се то њему свиди!) један покрет књижевне и уметничке обнове, који је много старији од њега и који надмашује по својој замашности његову малу и узрујану особу.

Ја сам 1920. г. са својим пријатељима (Ozenfant et Jeanneret) основао велики часопис „L'Esprit Nouveau“. Од тада сам се трудио, да задржим на снази термин „надреализам“, кога, као, што сам веровао, не би могли схватити они што воде ситне полемике. Већ годину дана, у једној дугој серији студија објављених у „L'Esprit Nouveau“, методички истражујем, у чему су Baudelaire, Poe, Borel, Lautréamont (и многи други још важнији, који ће тек да дођу на ред) весници једне нове поезије.

Баш у томе моменту, Г. Бретон налази да је кестење већ доста печено, он посиже да га извуче из ватре. Ја сам га обавестио о томе, да ће да опржи прсте. Г. Бретон окужен лешиним Даде, кога је убио својом ариivistичком подмуклошћу и својим интригантским духом, узалуд тражи дах свежег ваздуха. Узалуд! Авантуре понављаће се без прекида и Г. Бретону је суђено, да живе на лешинама.

Али његово гупо уображење, које није било у стању да се задовољи унутрашњим лиризмом, кога је он бедно лишен, нити са авантуристичким животом, за кога се ради свога кукавичлука, није могао да одлучи. Г. Бретон теши се тиме, што агресивно подиже лажне декорације. После извесног сукоба са покретом Даде, кога је у Швајцарској покренуо Tristan Tzara и Francis Picabia, а који је постојао већ пет година, он претендује да лукавошћу наведе воду у свој млин, пошто је одлучио, да му се чедно прикључи. Он претендује да поседује монопол благодарети бледим notiцама и томе што је Lautréamont поново издат још пред рат, у стиху и прози, читан и дискутован на Монпарнасу још 1914. г. као и Borel (о коме је Г. Pierre Marie, још пред неколико година издао врло значајну монографију и истодобно брижно поново издање његових дела. — Зар је г. Бретону све то непознато?) па Verlaine, Germain Nouveau и толики други... Све је то истина и просто гротескно.

Најзад, где је нашао Г. Бретон најзначајније црте „надреализма“, кога нам он жели да открије у својим списима? Сасвим једноставно, у мојој студији: „Decouverte du Lurisme“ („L'Esprit Nouveau“, октобар 1920), из које он наводи саме моје термине... дабоме, што ми је морало поласкати. Али то још није све. Имам још којешта да кажем, али допустите ми драги господине, да не злоупотребим Ваше гостопримство.

Све што сам у пређашњем писму рекао, најжалост, истина је. Требало би да наведем мноштво notiца, да осветлим критику, која не гледа ствар баш сасвим изблиза. Али част „надреализма“ већ припада г. Бретону. Честитам вам драги другови дневних критика и малих часописа. Вама свака част!

Г. Бретон помокрио је своју вереницу, ми је нећемо више. Нека му буде реч „надреализам“ и нека га срећа прати у брачној постељи супружн ка. Убеђени смо, да г. Бретон неће направити деце. Али наша злосрећна авантура није тако тешка, пошто се је г. Бретон дао завести једном речи.

Моја теорија лиризма, од које је једно поглавље прогутао и Г. Бретон — једино које је ван сумње познавао — највише га је довело до тога, да се гротескно церека само једним углом својих усана. О осталом, он није ништа ни мислио. Моја теорија панлиризма, остаје дакле слободна. А што се тиче битности и превирања у новој псеизији, авантура је још забавнија. Г. Бретон заметио је у свим делима само неколико аспеката, да би од њих направио једну чинију смрдљиве рибе.

Али мој сиромашни господине, објављено дело, то припада прошлости. То је једна преваљена етапа, ватра која се гаси у логору. Сигурно је, ви ћете увек бити у задоцнењу за један добар дан. Ми — ми пуштамо теглећу марву надреализма, да почива у свом мршавом леглу и у својој муци. Ми се играмо на покретном асфалу, убрзаног покрета. —

Paul DERMÉE — Paris

Р. С. И то није све. Постоји још један „надреализам“ Г. Ивана Гола, познатог камелеона свих нових покрета. Покушаћемо у наредном броју, да откријемо папке његовог надреализма у — зенитизму.

Љ. М.

Et ce n' est pas tout. Il existe encore un „surréalisme“ de M. Ivan Goll, qui est connu comme un caméléon des toute mouvements modernes. Dans le numero prochaine, nous essayerons decouvrir les ongles de son „surréalisme“ dans le — zeniisme!

Liubomir MITZICH

МАКРОСКОП

У Бугарској — Последња свеска борбеног бугарског часописа „Пламка“, доноси спев Геа Милева „Септембр“, који се односи на трагичну судбину угушене бугарске револуције, у септембру прошле године.

Сем тога, налази се и један чланак „Луначарски и Пролеткулт“ од Љубомира Мицића, преведен из књиге „Пролеткулт“, која је летос објављена на српском језику.

У истој свесци, поводом конфисковања „Пламка“ од Цанковљеве полиције, пише и ово: — „Забрањено је да се говори, да се мисли, да се чита, а најжалосније — и да се живе. Хладнокрвно се посиже за човечјим живогом. Немају право да живе они, који не говоре исто, што говоре напр. Г. генерал Русев; или они који не мисле исто онако, како мисли напр. Г. министар председник: или они који не мисле исто тако, како пише напр. Г. професор Н. Милев“ и т. д.

„Пламк“ бележи и „Панику под сунцем“ од Бранка Ве Пољанскога.

■ У часопису „Златорог“ пише Борис Јоцов о савременој чешкој литератури. Онај исти, који је написао студију „О најновијој српској лирици“, прошле године. Између осталога замећује, да на савремену чешку левицу врши утицај „србохрватски“ зенитизам. Е па фала му и зато! Нека се зна!

У Немачкој — Велики берлински дневник „Der Deutsche“, позвао је на своју годишњу филмску анкету Г. Г. Љубомира Мицића и Бранка Ве Пољанскога. Сем тога, исти лист бележи последњу појаву „Зенита“, за кога вели, да је доиста данас једини часопис у свету, који редовно штампа прилоге у свим језицима, својих сарадника ма где становали на овој земљи. Надаље вели, часопис је уређиван „vom jungen Feurkopf“ Љубомир Мицић.

■ Месеца новембра о. г., у берлинском драмском позоришту, доживео је екс-зенитиста Иван Гол премијеру свога „Метузалема“. У том моменту, шлагврт му је био „надреализам“, који је међутим још у 14. свесци „Зенита“ 1922. г. нашао места под насловом „Надреализам и алогика нове драме“. (Баш су малерозни ови београдски епигони!)

Целокупна берлинска критика грдила је аутора и управу позоришта, речником, за кога радо верујем, да не би био могућ ни у нашој штампи. „Метузалем“ је после једног јединог приказивања морао да буде скинут са репертоара, иако је режија драмског позоришта забележила великих успеха.

■ После несрећног неуспеха „Метузалема“, одмах се је појавила друга премијера младог немачког песника Берхтолда Брехта. Критика је била срдачнија и подељена поводом приказивања његове сензационалне драме „Гуштере“. Аутор би се био срећно још извукао, да није настао велики скандал око стихова Артура Рембоа.

До те првокласве сензације дошло је овако: на сцени, која је у даном часу библиотека за посуђивање књига, говоре се и стихови Артура Рембоа. Одмах је то примећено са неколико страна. Херварт Валден тврди и доказује, да је то плагијат. Брехт се међутим брани, да су спорни стихови цитат, али да наводнике није могуће назначити на сцени. Долази у помоћ управа позоришта (али се незна коме помаже!) а исто тако немачки преводилац Рембоа, Ханс

Јакоб. Али ситуација нипошто не постаје јаснија. Штавише!

Поводом нове премијере Берхтолда Брехта, овај пут у „Државном Позоришту“, где се је давала Марловљева драма „Едуард II“ у Брехтовој преради, долази опет Херварт Валден и очигледно доказује са паралелним текстовима, да је Брехт преписао стихове, па чак ни у позоришном манускрипту, да није ставио наводнике или име аутора Рембса.

Дакако, ми за сада не можемо да утврдимо, ко је у праву, пошто нам нису сви документи при руци. Да је то случај напр. са једним нашим плагијатором, то би било много лакше, и ако би он и даље, после свих доказа био „признат песник“, а сигурно и одликован. Ми можемо напр. да наведемо прилог „Prager Presse“ бр. 50, од 14. дец. где је „преведена“ песма нашег плагијатора, која почиње „Mutter ich trage die Fahne.“ То су дословце преписани стихови немачког песника Рајнер Марија Рилкеа, с потписом овенчаног плагијатора — Густава Крклеца. (Види „Зенит“ бр. 8/1921.)

У Русији — У Лењинграду свечано је отворено „Црвено Позориште“. Позориште је одређено само за раднике. Увече између позоришта и радничких квартава, стално саобраћају трамваји.

■ Немачки драмски песник Ернст Толер, намерава да још у децембру посети Русију, пошто је пуштен у слободу, давши свој давак Немачкој Републици — 5 година робије. У Русији ће присуствовати премијерама својих драма, које су готово све преведене на руски.

■ Пушкинова изложба, која је била отворена у септембру о. г. затворена је пред неколико дана. Имала је великог успеха.

■ У Москви је отворена изложба, на којој су заступљена три немачка сликара. Г. Грос, О. Дикс и К. Колвицова. Изложбу је посетило 40.000 људи.

■ Са великим успехом, у Москви је играо „Хамлета“ млади глумач М. А. Чехов, који се је прочуо са Стриндберговим „Ериком IV.“ („Зенит“ је писао у њему у свесци 17/18. која је посвећена руској новој уметности).

„Хамлет“ није остао мртва светиња као код нас, него је скраћен на 3 чина, а улога Фортимбраса сасвим је испуштена, као сувишна.

У Београду — Г. Јован Бијелић, један од најозбиљнијих наших сликара и радника, не може да добије у целом Београду салу, где би отворио своју велику колективну изложбу.

У ПРИПРЕМИ

БРАНКО ВЕ ПОЉАНСКИ

? ? ? ? ? ? ?

UTEMELJENO 1900

TELEFON Br 6-82

V. HOFMAN

ZAGREB

ILICA BROJ 12

TVORNIČKO SKLADIŠTE SVAKE VRSII

MANUFAKTURNE ROBE

Prodaja na veliko i malo.

SPECIALNA TRGOVINA
MODERNE KONFEKCIJE
ZA ODRASLE I DECU

ZAGREBAČKI

MAGAZIN

ZAGREB

UGAO PETRINJSKE I JURISICEVE ULICE

Мих. П. Петковић и Комп. — Београд — Теразије 38

ЗЕНИТ

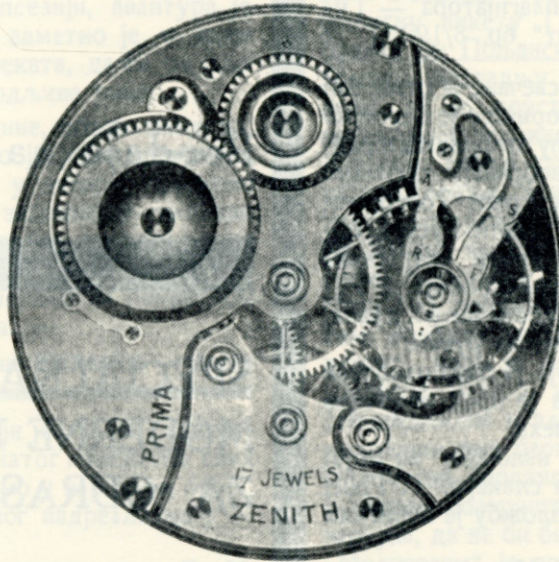
НАЈБОЉИ ЧАСОВНИЦИ НА СВЕТУ

СВАКИ МОДЕРАН ЧОВЕК МОРА
ИМАТИ САМО ЗЕНИТ-ЧАСОВНИК

ЗЕНИТ

РЕКОРД У ТАЧНОСТИ

ВЕЛИКА СВЕТСКА НАГРАДА
ПАРИЗ 1910

ZENITH

LE MEILLEUR MONTRE DU MONDE

CHAQUE HOMME MODERNE DOIT
POSSEDER LE MONTRE ZENIT

ZENITH

MONTRE DE PRECISION

GRANDE PRIX DU GLOBE
PARIS 1910

Mich. P. Petkovitch et Cie — Belgrade — Terazié 38